

Bytosti vyšších hierarchií

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Stuttgart, 5. srpna 1908

Zápis A

Každý esoterik, který usiluje o vnitřní vývoj, si musí uvědomit svou spojitost s okolním světem a duchovními mocnostmi, které v něm žijí a s nimiž je on ustavičně ve spojení a které do něho a z něho proudí.

Podíváme-li se na člověka, budeme mít nejprve jeho fyzické tělo. To, že je fyzické tělo takto složené, je dáno působením duchovních mocností. Mocnosti, které na něm pracují ve čtyřech živlech, v zemi, vodě, vzduchu a ohni, jsou Archai neboli Prášily. Ty proudí do jeho fyzického těla a z něho ven. V jeho éterném těle pak pracují Archangeloi neboli archandělé, v astrálním těle Ange-loi neboli andělé. Do něho se včlenila duše pocitová; na ní pracují Dynameis neboli Síly.

V duši rozumové působí Mocnosti neboli Exusiai a v duši vědomé Panstva neboli Kyriotetes. Ještě vyšší bytosti působí ve vyšších člancích člověka: Serafínové v duchovním svěbytí (maňas), Cherubínové v životním duchu (buddhi), Trůnové v duchovním člověku (atma).

Jestliže chtěl esoterní žák křesťanské školy poznat svou bytost, musel mít na paměti tento obraz, kde se člověk podobá stromu kořenícímu v duchovním světě. To bylo míněno, když se řeklo „sedět pod fíkovníkem“ nebo u Buddhy „pod stromem Bódhi“. Když Ježíš řekl Natanaelovi: „Poznal jsem tě, když jsi seděl pod fíkovníkem“, pak to znamená, že Natanael se dostal do takového vztahu k okolnímu světu. Také Yggdrasil, světový jasan ve staré severské mytologii, je ztvárněním tohoto stromu.

Síly, které působí na fyzické tělo, to jsou Archai. Nejsou všechny stejného druhu, ale rozlišují se mezi nimi čtyři zvláštní druhy bytostí. Nejsou vtěleny ve fyzických tělech; svou tělesnost snesly jen do éteru. Jsou to oni čtyři králové, kteří na člověka působí v éteru. Za to, že má fyzické tělo, vděčí člověk těmto bytostem žijícím v éteru. Budeme-li však chtít chápat éter tak, že si při vzestupu od pevného k tekutému a vzdušnému budeme představovat stále jemnější látky, dospějeme k naprosto mylným představám. Povaha éteru se podstatně liší od fyzických látek.

Čtyři síly, které v éteru působí na člověka, vstupují do něj a vystupují z něj a podle nichž je vytvořeno jeho fyzické tělo, je třeba chápat jako čtyři temperamenty. Substancí těchto čtyř druhů bytostí jsou čtyři temperamenty. V nich jsou vtěleny. Máme bytosti, které působí v cholericím, jiné v sangvinickém, další ve flegmatickém a jiné v melancholickém temperamentu. Všechny mají svůj zvláštní úkol. Bytosti, které se vtělují v cholericím temperamentu, působí v člověku v žilvě tepla; bytosti, které jsou vtěleny v sangvinickém temperamentu, působí v lidském těle ve vzdušném žilvě; bytosti, které jsou vtěleny ve flegmatickém temperamentu, působí v tekutém žilvě a bytosti, které jsou vtěleny v melancholickém temperamentu, působí v pevném čili zemním žilvě.

Ačkoli u každého člověka obvykle jeden ze čtyř temperamentů převládá, jsou v něm zastoupeny i ty ostatní. Všechny mají pro člověka význam.

Melancholický temperament má takový význam, že fyzické tělo uzpůsobuje k tomu, aby byl člověk schopen vytvářet si pevné pojmy, které zůstávají stejné; takže když si dnes pomyslí „kůň“, bude mít pro něj i zítra stejný pojem. Naproti tomu flegmatický temperament má pro něj takový

význam, že pojmy přesto zůstávají plynulé, aby byl schopen neustále přijímat něco nového. Když člověk myslí, tvoří se v jeho auře něco takového:

stejněměrná masa a v ní pevnější části, totiž myšlenky. U některých lidí mají tyto myšlenkové formy takovou vlastnost, že zůstávají pevné, u jiných se neustále mění.

Jeden člověk se může pokusit vysvětlit něco druhému, avšak neporozumí si, protože jeden z nich má pevné myšlenkové formy a nedokáže přijmout myšlenky druhého. Pokud jsou však jeho myšlenkové formy tvárné, mohou do něj nové myšlenky proniknout a ti dva si výtečně porozumí. Esoterik musí takovou tvárnost myšlenkových forem pěstovat. Má to pro něj maximální význam. Tato schopnost člověka spočívá ve flegmatu.

Je omylem předpokládat, že člověk má ten či onen temperament, protože má to či ono fyzické tělo. Je tomu právě naopak. Fyzické tělo je utvořeno na základě temperamentů, prostřednictvím duchů, kteří v něm působí. Z držení těla, z toho, jak našlapuje, z pohybu rukou, z pohledu očí lze vyčíst, jaký temperament v člověku převládá.

Důležité je, aby se náš cit prostoupil těmito pravdami.

Zápis B

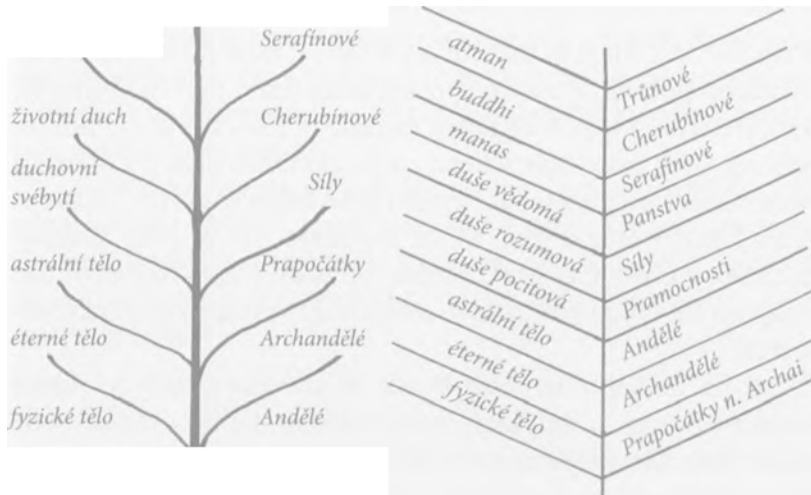
Chceme-li porozumět člověku jako duchovní bytosti ve vyšších světech, musíme se osvobodit od představ materialistické vědy, která člověka považuje za vystavěného z atomů. Je nutné vytvořit si nové představy. S každým fyzickým nadechnutím prostupuje naše tělo také éterné proudění a vstupují do něho a vystupují z něho duchovní bytosti, které nás spojují s duchovním světem. Jestliže si vyšší lidské bytostné články představujeme jako utvořené jenom ze zjemnělé látky, zůstává náš názor stále ještě materialistickým.

Duchovnímu nahlížení se lidská bytost může jevit jako světový strom, který koření v kosmu a při svém růstu je doprovázen nadsmyslovými bytostmi. Jsou tu čtyři velké skupiny éterných bytostí, pracujících a žijících v živlech země, vody, vzduchu a ohně. Temperament člověka je určován takovou skupinou těchto bytostí, která v něm působí nejsilněji.

V esoterně obrazném jazyce znamená „sedět pod fíkovníkem“ nebo „pod stromem Bódhi“ to, že známe esoterní stavbu člověka.

Temperament je významný pro vývoj člověka. Cholerický temperament, který je vnějším nahlížením považován za nepříznivý, slouží k tomu, aby myšlenky dostávaly pevnost; flegmatický temperament chrání před přílišným zpevněním, krystalizací myšlenek, k čemuž je zde právě v dnešní vývojové epoše mnoho možností. Myšlenkové formy tradované po celá staletí, pokrok materialistické vědy, dědičnost způsobují nebezpečí krystalizace lidských myšlenek. Okultista však musí vyvíjet zvláštní úsilí o to, aby jeho myšlení zůstalo pohyblivé a dokázalo přijímat nové impulsy.

Jasnozřivec vidí v útvarech představ omezeně myslících lidí pevné, neměnné uzavřeniny; při rozhovoru s pohyblivě myslícím člověkem znemožňují tyto zpevnělé formy dorozumění. Čím jsou naše myšlenky pohyblivější, čím více jsou schopné proměny, tím více poznatků přijímáme. Ostré kritizování škodí, svobodná soudnost je však nutná.

Strom života: jak bohové působí na jednotlivá těla člověka

Ze zapisu B

Ze zapisu C

GA 266/1